

VNEUS Pautola-Mol Niina(VNK)

12.10.2012

Eduskunta
Suuri valiokunta

Viite

Asia

EMU:n kehittäminen

U/E-tunnus:

EUTORI-numero:

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti selvitys, joka koskee EMU:n kehittämistä.

Euroalueeseen kohdistuu edelleen monia paineita ja talouden näkymät ovat heikot. Syksyllä ja loppuvuoden aikana joudutaan ottamaan kantaa lukuisiin kysymyksiin koskien kriisinhallintaa, heikossa asemassa olevia maita sekä rahaliiton kehittämistä pidemmällä aikavälillä. Tilannetta on katsottava kokonaisuutena sekä arvioitava, mitkä ovat Suomen edut ja miten ne sovitetaan yhteen eurooppalaisen edun kanssa.

EU-ministerivaliokunta käsitteli asian 12.10.2012 pitämässään kokouksessa.

EU-asioiden valtiosihteeri

Kare Halonen

Neuvotteleva virkamies

Niina Pautola-Mol

LIITTEET

Asiasanat	EMU, EU-ministerivaliokunta
Hoitaa	VM, VNEUS
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TEM, TH, TPK, UM, VNK, VTV, YM

EMU:n kehittäminen

Johdanto

Euroalueeseen kohdistuu edelleen monia paineita ja talouden näkymät ovat heikot. Syksyllä ja loppuvuoden aikana joudutaan ottamaan kantaa lukuisiin kysymyksiin koskien kriisinhallintaa, heikossa asemassa olevia maita sekä rahaliiton kehittämistä pidemmällä aikavälillä. Tilannetta on katsottava kokonaisuutena sekä arvioitava, mitkä ovat Suomen edut ja miten ne sovitetaan yhteen eurooppalaisen edun kanssa.

EMU on keskeinen osa Euroopan integraatiota ja Suomen jäsenyys yhteisvaluutta eurossa on osa osallistumistamme tähän integraatioon. Yhteisvaluutta on tuonut hintavakauden, korkotason kohtuullisuuden ja muun vakauden myötä monia hyötyjä Suomelle ja suomalaisille. Jäsenyydellä valuuttaunionissa on myös poliittista merkitystä, koska Suomen on tärkeää vaikuttaa täysimääräisesti päätöksiin, jotka muovaavat EU:n kehitystä.

Toisaalta eräät puutteet EMU:ssa ja yhteisvaluutassa olivat tiedossa jo alussa, ja lisää ongelmia on tullut ilmi varsinkin viime vuosien kriisien myötä. Koska EMU:n ja yhteisvaluutan kautta voidaan turvata kasvua ja työllisyyttä sekä kansalaisten hyvinvointia, Suomi on sitoutunut yhteisvaluutan vakauden turvaamiseen sekä talous- ja rahaliiton kehittämiseen. Suomi vaikuttaa aktiivisesti ja aloitteellisesti nykyisen kriisin taltuttamiseen ja siihen käytettävien välineiden tehokkaaseen soveltamiseen sekä EMU:n vahvistamiseen sen sääntöjä kehittämällä ja varmistamalla niiden noudattaminen. Selkeillä ja perustelluilla kannoilla Suomi voi osallistua yhteisvaluuttaa koskevaan kehitystyöhön sekä edesauttaa tilanteen vakauttamista.

Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Herman Van Rompuy esitteli kesäkuun Eurooppa-neuvostossa päämiehille raportin EMU:n kehittämisestä "Kohti todellista talous- ja rahaliittoa". Raportin valmisteluun osallistuivat myös komission puheenjohtaja, euroryhmän puheenjohtaja ja EKP:n pääjohtaja. Siihen on koottu kehittämisenäkemyksiä, ei konkreettisia suunnitelmia. Selvityksessä talous- ja rahaliiton kehittäminen jaetaan neljään pääkohtaan:

- I yhdennetty rahoituskehys ("pankkiunioni", "rahoitusmarkkinaunioni"),
- II yhdennetty finanssipoliittinen kehys ("finanssiunioni"),
- III yhdennetty talouspoliittinen kehys (talouspolitiikan koordinointi) ja
- IV entistä vahvempi demokraattinen hyväksyttävyyys ja vastuuvollisuus.

Kesäkuun Eurooppa-neuvosto pyysi puheenjohtajaansa laatimaan yhteistyössä edellä mainittujen henkilöiden kanssa aikataulutetun etenemissuunnitelman (tiekartta) vuoden loppuun mennessä vahvemman talous- ja rahaliiton aikaansaamiseksi. Työn edistymisestä on tarkoitus antaa väliraportti lokakuun Eurooppa-neuvostossa. Loppuraportin on määrä valmistua joulukuun Eurooppa-neuvostoon. Jäsenmaat on tarkoitus pitää kiinteästi mukana valmistelutyössä.

Tarkasteltavat aiheet eivät ole uusia, vaan kyse on jatkosta jo tehdyille tai käynnissä oleville uudistuksille. Joillain sektoreilla, muun muassa rahoitusmarkkinoiden sääntelyn, budjettikurin ja kriisinhallintamekanismien osalta on koko nykyisen kriisin ajan laadittu uusia sääntöjä ja välineitä. Myös perussopimusta – SEUT 136 artikla – on muutettu. Lisäksi EKP on ottanut käyttöönsä uusia välineitä. Aikaperspektiivi uudistukselle olisi suurin piirtein vuosikymmen. Sekä aikataulu että toteuttamisen muoto ja päätöksentekomenettely vaihtelevat suuresti eri asioiden välillä.

Rahoitusmarkkinat: ns. pankkiunioni

Nopeimmin EMU:n kehittämisessä on tarkoitus edetä niin sanotun pankkiunionin osalta.

Pankkivalvonta

Rahoitusmarkkina- tai pankkiunionin ensimmäinen elementti on pankkivalvonta. Kesäkuun eurohuippukokouksessa sovittiin yhdenmisen pankkivalvonnan luomisesta euroalueelle. Komissio antoi lainsäädäntöehdotukset asiasta syyskuussa: EKP:n erityisiä valvontatehtäviä koskevan asetusehdotuksen sekä Euroopan pankkiviranomaisesta (EBA) annetun asetuksen muutosehdotuksen (äänestysjärjestelyjen muuttaminen.) Asetukset tulisi hyväksyä vuoden loppuun mennessä.

EKP:llä olisi ehdotetun asetuksen mukaan yksinomainen toimivalta hoitaa sille annetut valvontatehtävät. Keskeinen kysymys on, miten EKP:n ja kansallisten valvontaviranomaisten tehtävät käytännön valvontatyössä määritellään. Samalla on sovittava, mitä pankkeja EU-tason valvonta käytännössä koskee. Ehdotuksen mukaan EKP:n olisi hoidettava valvontatehtävänsä erillään rahapoliittisesta tehtävästä. Nämä EKP:n sisäiset järjestelyt on sovittava. Tärkeä ratkaistava kysymys on myös, miten euroalueen ulkopuolella olevat jäsenvaltiot ja pankit voivat liittyä valvontajärjestelmään.

Asetusehdotusten yksityiskohtaisempi sisältö ja valtioneuvoston täsmennetty kanta saatetaan eduskunnan käsiteltäväksi erillisellä valtioneuvoston kirjelmällä.

Pankkikriisien ratkaisu

Toinen elementti pankkiunionissa on ratkaisujärjestelmä pankkien kriiseille ja sen rahoitus.

Komissio julkaisi syyskuussa myös tiedonannon pankkiunionin muista osista. Komission suunnitelmien mukaan pankkiunioni käsittää pidemmän aikavälin ratkaisuna Euroopan yhteisen resoluutiomekanismin, joka hallitsisi yhtenäisen valvonnan alle kuuluvien pankkien kriisien hoitamista. Järjestelmällä minimoitaisiin pankkien kaatumisesta veronmaksajille aiheutuvat kustannukset. Resoluutiomekanismin ohjaavana periaatteena tulisi komission mukaan olla yksityisen sektorin osallistuminen ennen verovarojen käyttöä. Järjestelmän rahoituksen osalta on ratkaistava, tuleeko kaikki pankeilta ja tarvitaanko pankkien alasajoa varten lisäksi julkisen puolen varautumisjärjestely (fiscal backstop), esimerkiksi EVM.

Komission tiedonannossa kiirehditään myös kesällä annetun kriisipankkien toiminnan uudelleenjärjestelyä ja sen rahoittamista koskevan direktiiviehdotuksen käsittelyä. Harmonisoitujen kriisinhallintatyökalujen lisäksi direktiivissä sovittavat omistajan- ja sijoittajanvastuun periaatteet sekä toimialan vastuu kriisinhallintamekanismin rahoittamisesta.

Talletussuoja

Kolmas elementti pankkiunionissa olisi talletussuoja.

Komissio antoi vuonna 2010 kansallisten järjestelmien harmonisointiin liittyvän, talletussuojan kattavuutta, korvausten maksuaikaa ja kansallisten talletussuojarahastojen etukäteisrahoitusta koskevan direktiiviehdotuksen, joka on neuvoston ja Euroopan parlamentin käsiteltävänä.

Yksityiskohtaisempi selvitys kriisinhallintajärjestelmästä ja talletussuojasta sekä valtioneuvoston kannat saatetaan eduskunnan käsiteltäväksi erillisellä kirjelmällä.

EVM:n suora pääomitus

Euroalueen valtionpäämiehet katsoivat kokouksessaan kesäkuussa 2012, että yhtenäinen tehokas pankkivalvonta on edellytys sille, että EVM voisi antaa suoraa tukea jäsenvaltion pankkisektorille. Tavoitteena on kehittää nykyisen rahoitustukivälineen, jossa pankkeja tuetaan kotivaltion kautta, rinnalle toinen instrumentti, jotta pankkien ja valtioiden kohtalonyhteys saataisiin katkaistua.

Yhteisen valvontaviranomaisen perustaminen on välttämätön, mutta ei riittävä ehto pankkien suoralle pääomittamiselle EVM:sta. Muista ehdoista keskeinen liittyy nykyisen kansallisen valvonnan aikana syntyneisiin tappioihin tilanteessa, jossa omistajat ja pankin velkojat sekä pankin kotivaltio ovat kantaneet vastuunsa.

EVM:n suoraa pääomistusta koskevien periaatteiden käsittely on alkanut. Valtioneuvosto antaa asiasta erillisen selvityksen eduskunnalle mahdollisimman pian.

EU:n pankkisektorin rakenteiden uudistaminen

Vuonna 2008 kärjistyneen finanssikriisin seurauksena useissa maissa on arvioitu tarvetta kieltää talletuspankeilta pääosin osallistuminen arvopaperi- ja johdannaistoimintaan. Tätä koskeva lainsäädäntö on jo annettu USA:ssa (ns. Volcker rule). Komissio asetti työryhmän arvioimaan vastaavan sääntelyn tarvetta EU:ssa, puheenjohtajana pääjohtaja Erkki Liikanen. Työryhmää pyydettiin pohtimaan, onko EU:n pankkisektorilla tarvetta rakenteellisiin uudistuksiin, ja antamaan soveltuvien osin asiaa koskevia ehdotuksia. Tavoitteena on saada aikaan vakaa ja tehokas pankkijärjestelmä, joka palvelee kansalaisten, talouden ja EU:n sisämarkkinoiden tarpeita. Työryhmä julkisti suosituksensa 2.10.2012.

Kriisin aiheuttamat sääntelytoimet

Finanssikriisin kustannukset – suora julkinen pankkituki ja tuotannon menetykset – ovat päätyneet veronmaksajien kannettaviksi, mikä on aiheuttanut julkista paheksuntaa. Tästä johtuen pankkien ja

yleisön välinen luottamus on palautettava. Kansainvälisesti koordinoituilla sääntelyuudistuksilla on tässä prosessissa keskeinen merkitys. Myös tappioiden eikä vain voittojen on tultava riskinottajille myös pankkitoiminnassa.

Finanssikriisi nosti esiin pankkitoiminnan ongelmat, joista keskeisimpiä ovat: liiallinen riskinotto, liiallinen velkaantuneisuus, rakenteiden liiallinen monimutkaisuus, pääomien riittämättömyys, laajat keskinäiset kytkökset ja erittäin vähäiset mahdollisuudet ajaa alas ongelmapankkeja.

Ongelmien ratkaisemiseksi sääntelyuudistukset on kohdistettu kahteen keskeiseen alueeseen: 1) vakavaraisuus- ja maksuvalmiusvaatimukset Basel III -säännöksiä ja 2) elvytys- ja kriisinratkaisutoimet komission ehdotuksena. Näillä uudistuksilla voidaan lisätä pankkien tappionkantokykyä, vähentää kannustimia liialliseen riskin- ja velanottoon ja pienentää pankkien kaatumisen yhteiskunnallisia kustannuksia ja tarvetta epäsuoriin julkisiin takauksiin.

Työryhmän suositukset

Työryhmä suosittelee viittä toimenpidettä, jotka ovat lisänä tai täydennyksenä EU:n, Baselin komitean ja kansallisten hallitusten jo säätämille tai esittämille sääntelyuudistuksille.

1. Kaupankäynti omaan lukuun tai muu suuririskinen kaupankäynti tulee siirtää erilliseen oikeudelliseen yksikköön, jos sen osuus pankin liiketoiminnasta on huomattava tai ylittää tietyn kynnsarvon.

2. Pankkien tulee laatia tehokkaat ja realistiset elvytys- ja kriisinratkaisusuunnitelmat ja ylläpitää niitä, kuten pankkien elvytystä ja kriisinratkaisua koskevassa komission direktiivissä esitetään.

3. Sijoittajanvastuunstrumenttien aseman pankin taseen velkasitoumusten hierarkiassa tulee olla selvä niin, että sijoittajat tietävät niiden mahdollisen kohtelun selvityksen yhteydessä. Pankeilla tulee olla riittävän laaja valikoima sijoittajanvastuunstrumenteiksi muutettavia velkapapereita.

4. Olisi käytettävä entistä luotettavampia riskipainoja määritettäessä vähimmäispääomavaatimuksia ja riskin yhdenmukaisempaa käsittelyä sisäisissä malleissa.

5. On lisättävä hallintokulttuuria koskevia uudistuksia erityistoimin 1) vahvistamalla pankin ylintä johtoa, 2) edistämällä riskienhallintaa, 3) hillitsemällä johdon ja henkilöstön palkintaa, 4) parantamalla riskien raportointia ja 5) vahvistamalla sanktiovaltuuksia.

Liikasen työryhmän ajatukset ja suositukset on tärkeää käydä huolella läpi sen selvittämiseksi, voitaisiinko niiden toteuttamisella tukea tavoitetta turvata pankkijärjestelmän vakaus ja tehokkuus nykyistä paremmin.

Yhdennetty finanssi- ja talouspoliittinen kehys

Kun talous- ja rahaliittoa oltiin muodostamassa 15 vuotta sitten havaittiin, että yhteisen rahan käyttöön ottavien jäsenvaltioiden rakenteet, suhdanteiden ajoitus ja kehitystasot erosivat paljon toisistaan. Tästä johtuen katsottiin, että kansallista finanssipoliittista päätöksentekoa tarvitaan edelleen. Näin ollen sovittiin finanssipoliittikkaa koskevista yhteisistä säännöistä ja koordinaatiomenettelyistä (vakaus- ja kasvusopimus).

Samanaikaisesti käytiin keskustelua myös talouspolitiikan (rakennepolitiikka, työllisyyspolitiikka) koordinaatiosta laajemmin. Todettiin, että jäsenvaltioiden harjoittamaan talouspolitiikkaan liittyvä yhteinen etu, minkä vuoksi jäsenvaltiot sovittavat talouspolitiikkaansa yhteen neuvostossa. Välineenä tässä ovat talouspolitiikan laajat suuntaviivat, jotka sisältävät yhteisiä ja eri jäsenvaltioille osoitettuja suosituksia, sekä työllisyyspolitiikan osalta työllisyysuuntaviivat. Kyse on monenkeskeisestä valvonnasta, eli jäsenvaltioiden politiikkatoimien seurantaa ei ole annettu yksinomaan komission tehtäväksi vaan siihen osallistuvat kaikki.

Tälle kehikolle, joka on ollut voimassa verrattain pienin muutoksin talous- ja rahaliiton alusta lähtien, on ominaista se, että pääpaino on ollut julkisen talouden rahoitusasemien valvonnassa. Unionin toimivalta perustuu ennen muuta SEUT 126 artiklaan, joka kieltää liialliset julkisen talouden alijäämät. Tältä osin toimivalta on vahvempi kuin SEUT 121 artiklassa, joka muodostaa perustan talouspolitiikan koordinaatiolle laajemmin.

Vuosien aikana on voitu havaita, että tässä kehikossa on merkittäviä puutteita. Vakaus- ja kasvusopimus ei ole toiminut toivotulla tavalla. Huomattavalla joukolla jäsenvaltioita on liiallinen julkisen talouden alijäämä. Näihin ongelmiin on puututtu osin jo vuonna 2005 toteutetuilla uudistuksilla, mutta ennen kaikkea toimenpiteillä, jotka ovat tulleet vasta nyt voimaan tai jotka ovat vielä valmisteltavana (six pack, finanssipoliittinen sopimus, two pack). Koordinaation uskottavuutta on pyritty parantamaan tehostamalla menettelyjä ja päätöksentekoa.

Taluskriisin yhteydessä on todettu, että talouspolitiikan koordinaation keskeinen puute on huomion liiallinen kohdistuminen julkiseen talouteen. Monet yhteisen rahan käyttöön ottaneista maista ovat jättäneet huomiotta vuosien aikana kehittyneet laajemmat kokonaistaloudelliset ongelmat, jotka ovat kärjistyneet kriisin yhteydessä. Osittain syynä tähän on ollut harhakäsitys, että rahaliitto suojaisi markkinoiden reaktioilta ja että sen vuoksi ulkoisen tasapainon tai kilpailukykyyn poikkeamat eivät ole ongelmallisia. Tähän ei ole voitu puuttua, koska unionilla ei ole ollut käytettävissään riittäviä välineitä. Vasta ns. six pack – uudistuksen yhteydessä voitiin käynnistää uusi liiallisia tasapainottomuuksia koskeva menettely, joka antaa mahdollisuuden paitsi puuttua makrotalouden poikkeamiin myös määrätä seuraamuksia, jos jäsenvaltio ei ryhdy korjaaviin toimiin.

Euroalueen erityispiirre on se, että yhteisestä rahapolitiikasta huolimatta julkisen talouden hoitoa koskevat päätökset tehdään pääasiallisesti jäsenvaltioissa. Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa kuitenkin edellytetään, että jäsenvaltiot pitävät talouspolitiikkaansa yhteistä etua koskevana asiana ja että niiden finanssipolitiikkaa ohjaillaan terveen julkisen talouden tarpeen kannalta. Kriisi on osoittanut, miten voimakasta euroalueen keskinäinen riippuvuus voi olla. Tästä johtuen onkin pyritty uudistamaan finanssi- ja talouspolitiikan koordinaatiota. Tavoitteena on estää tai korjata jäsenmaan kestämaton finanssipolitiikka ja sen vaikutukset koko EU:n alueella. Sen lisäksi tulisi kehittää välineitä käsitellä epäsymmetrisiä shokkeja.

Finanssipolitiikka

EMU:n kehittämisessä finanssipolitiikan pääkysymykset liittyvät budjettikuriin ja yhteisiin velkoihin.

Budjettikuri

Suomi on tukenut tiukkaa budjettikuria ja -valvontaa. Tältä osin on kriisin aikana pistetty vireille monia uudistuksia talouden hallinnan ja valvonnan tehostamiseksi (ns. six-pack, finanssipoliittinen sopimus ja two-pack. Selostus sisällöstä Liitteessä 1).

Talouden koordinaatiokehikkoa on tiivistetty uudella unionin lainsäädännöllä. Niin sanottuun Six Packiin liittyvät säädökset tulivat voimaan joulukuussa 2011. Kyseessä ovat uudistukset, jotka tiukentavat vakaus- ja kasvusopimuksen finanssipoliittista koordinaatiota sekä luovat uuden menettelyn makrotalouden tasapainottomuuksien ehkäisemiseksi, korjaamiseksi ja seuraamiseksi.

Niin sanottu ”two-pack” käsittää kaksi talous- ja finanssikriisin hallintaan liittyvää asetusehdotusta, jotka koskevat jäsenvaltioiden talous- ja budjettiseurannan vahvistamista ja joiden käsittely on vielä kesken neuvostossa ja Euroopan parlamentissa.

Jäsenvaltiota (pl. Yhdistynyt kuningaskunta ja Tsekin tasavalta) allekirjoittivat 2. maaliskuuta 2012 hallitustenvälisen sopimuksen talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta (The Treaty on Stability, Coordination and Governance in the Economic and Monetary Union). Tähän vakaussopimukseen sisältyy finanssipoliittinen osa. Sopimuksella on tarkoitus kehittää lähempää yhteistyötä euroalueen sisällä ja varmistaa terve, kestävä ja vahva julkisen rahoituksen hallinta ja toimet taloudellisen epävakauden syiden poistamiseksi.

Tärkeää EMU:n kehittämisessä tällä hetkellä on, että kaikki talouden hallinnan tehostamiseen tähtäävät vireillä olevat aloitteet (two-pack ja vakaussopimus) saadaan hyväksytyä ja että ne astuvat voimaan.

Sen jälkeen tulee varmistaa kaikkien uusien instrumenttien ja sääntöjen tehokas toimeenpano, jossa komissiolla on keskeinen rooli. Kun näiden toimivuudesta on saatu riittävästi kokemusta, voidaan arvioida tarvetta lisäsääntöihin ja -järjestelyihin.

Yhteiset velat

Euroalueen kriisinhallinnassa on pyritty välttämään tilanne, missä yhden jäsenmaan ajautuminen maksukyvyttömyyteen aiheuttaisi ketjureaktion, jonka vaikutuksia ei pystyttäisi ennakoimaan. Talouksien tiivis kytkeytyminen toisiinsa on johtanut siihen, että on annettu rahoitustukea vaikeuksissa oleville maille. Kriisin aikana on esille nostettu useaan otteeseen kysymys yhteisvastuullisista velkakirjoista.

Van Rompuyn raportissa esitetään ajatus, että keskipitkällä aikavälillä tarkasteltaisiin yhteisen velan liikkeellelaskua. Raportin mukaan toimia valtioiden yhteisvastuun ottamiseksi käyttöön voitaisiin harkita, jos käytössä on talousarvioiden kurinalaisuutta ja kilpailukykyä koskevat vahvat puitteet, joilla voidaan välttää moraalikato ja edistää vastuullisuutta ja sääntöjen noudattamista. Yhteisen velan liikkeellelaskuun johtavan prosessin pitäisi perustua ennalta määriteltyihin kriteereihin ja olla vaiheittainen niin, että edistymiseen talousarviopäätösten yhdistämisessä liittyisi vastaavia askelia kohti riskien yhdistämistä.

Yhteisten sääntöjen ja poliittisen paineen rinnalla on markkinoiden, muun muassa korkojen kautta, luomalla paineella keskeinen vaikutus siihen, että jäsenmaat ryhtyvät toimiin julkisen taloutensa tasapainon säilyttämiseksi. Yhteisin toimin on kuitenkin tarvittaessa pidettävä huolta siitä, ettei markkinoiden paine johda ylilyönteihin esimerkiksi korkotasoissa.

Osittaista yhteisen velan liikkeeseenlaskua varten on ehdotettu useita vaihtoehtoja, esimerkiksi joidenkin lyhyen aikavälin rahoitusvälineiden rajoitettua ja ehdollista yhdistämistä tai asteittaista siirtämistä velanlunastusrahastoon. Voidaan myös harkita erilaisia finanssipoliittisen talouden yhteisvastuullisuuden muotoja. Keskusteluissa ovat olleet esillä muun muassa Eurobills, velanlunastusrahasto, blue bonds, red bonds ja stability bonds. Eurobills ovat lyhytaikaisia yhteisvastuullisia velkapapereita, joissa vastuu rajattaisiin noin 10 % BKT:stä. Yhteisen velanlunastusrahaston kohdalla kyse on rahastosta, jota käytettäisiin velkojen kuoletuksien siltä osin kun velka ylittää 60 % BKT:stä. Sinisten ja punaisten velkakirjojen ero olisi siinä, että siltä osin kun velan suhde kokonaistuotantoon jää alle 60 prosentin kyseeseen voisi tulla yhteisvastuulliset velkapaperit (blue bonds). Näin velkakirjamarkkinat jakautuisivat ns. seniori ja juniorilainoihin. Komission esittämiin vakausbondeihin liittyy joko kokonaan tai osittain yhteisen velan liikkeellelasku.

Keskusteluissa on myös esitetty sellaisia valtion velkakirjoihin liittyviä järjestelyjä, joihin ei sisälly yhteisvastuuta veloista. Niin sanottujen turvallisten velkakirjojen (safe bonds) kohdalla olemassa oleva velka jaetaan kahteen kategoriaan, juniori ja seniorilainoihin. Ne olisivat yhteisiä velkakirjoja mutta ilman yhteisvastuuta.

Yhteisten velkojen lisäksi Van Rompuy'n raportissa todetaan, että täysimääräinen finanssipoliittinen liitto vaatisi vahvempia Euroopan tason valmiuksia, joilla voidaan hallita keskinäisiä taloudellisia riippuvuussuhteita ja viime vaiheessa valtiovarainministeriön kaltaisen finanssipoliittisen elimen perustamista euroalueen tasolla. Lisäksi on määriteltävä keskustason talousarvion asianmukainen rooli ja tehtävät, mukaan lukien sen yhteydet kansallisiin talousarvioihin.

Suomi ei kannata euroalueen maiden yhteisvastuullista velkaa (joint and several). Perussyy on taloudellinen. Euroalueen yhteisvastuullisista veloista olisi seurauksena julkisen talouden tasapainottamista edistävän markkinapaineen väheneminen tai katoaminen, mikä olisi vahingoksi EMU:n koko toiminnalle. Yhteisvastuu veloista lisäisi moraalikatoa, kun sen seurauksena maa tai pankki voisi ottaa suurempia riskejä. Lisäksi siirtyminen velkojen yhteisvastuuseen olisi oikeudellisesti ongelmallista, sillä tämä olisi SEUT 125 artiklan vastaista.

Yhteisvastuullisen velan sijaan voidaan selvittää hyötyjä ja haittoja mahdollisista muista valtionvelkakirjoihin liittyvistä järjestelyistä.

EU:n budjetin koon ja painotusten tulee vastata integraation tarpeita. Yhteinen, nykyistä huomattavasti suurempi budjetti merkitsisi sitä, että aiempaa useammat asiat siirtyisivät yhteisen päätöksenteon piiriin ja että unionille tulisi luoda uusia, itsenäisiä rahoitusvälineitä (verotusoikeus). Budjettikoon mahdolliseen kasvattamiseen tai budjetin asialliseen laajentamiseen ei nyt ole tarvetta.

Talouspolitiikan koordinaatio

Eurooppalainen ohjausjakso

Talouspolitiikan unionitasolla tapahtuvaa koordinaatiota on pyritty tehostamaan. Yksi näistä toimista on eurooppalaisen ohjausjakson käynnistäminen. Se tähtää siihen, että eri tahoilla tapahtuva politiikkakoordinaatio sidotaan tiiviimmin yhteen ja siten vahvistetaan koherenssia erityisesti finanssipolitiikan ja rakennepolitiikan välillä. Tämä on tärkeää, jotta välttämätön sopeutus ei rasittaisi yksinomaan jäsenvaltioiden julkista taloutta. Jäsenvaltioiden talouspolitiikka olisikin nähtävä kokonaisuutena erityisesti sen vuoksi, että huomiota voitaisiin kohdistaa myös kasvuun ja työllisyyteen. (Selostus liitteessä)

Vuonna 2011 hyväksytty Euro Plus – sopimus täydentää ja vahvistaa ohjausjaksoa. Se on euromaiden ja kuuden muun EU-maan välillä solmittu poliittinen sopimus sitoutua kilpailukykyä, työllisyyttä, julkisen talouden tasapainoa ja rahoitusjärjestelmän vakautta edistäviin uudistuksiin ja seurata niiden toimeenpanoa.

Tähän mennessä saadun kokemuksen perusteella valmistelutyö maakohtaisine politiikkasuosituksineen on ollut raskasta ja siihen on osallistunut useita eri komiteoita. Ensi vuoden prosessin tulisi olla parempi kuin tämän vuoden. Erityisesti jatkossa tulisi keskittyä monenkeskisen valvonnan parempaan toteutumiseen.

Sosiaalinen ulottuvuus

Valtioiden velkaantuminen ja heikko talouskasvu muodostavat uhan julkisten hyvinvointipalvelujen kestävyydelle.

Euroopan sosiaalisesta ulottuvuudesta käydyissä keskusteluissa jäsenvaltioilla ei ole ollut yhteisymmärrystä sosiaalisen ulottuvuuden vahvistamisesta unionin toimivaltoja lisäämällä. Eurooppa2020-strategiassa sosiaalinen ulottuvuus näkyy erityisesti köyhyyden vähentämistä koskevassa tavoitteessa. EU on sitoutunut nostamaan vähintään 20 miljoonaa ihmistä köyhyydestä ja sosiaalisen syrjäytymisen kierteestä vuoteen 2020 mennessä. Vuonna 2011 köyhyyseriskissä elävien eurooppalaisten määrä kasvoi lähes kahdella miljoonalla henkilöllä. EU:n 27 jäsenmaata koskevien tilastotietojen perusteella on arvioitu, että yli 115 miljoonaa henkilöä elää köyhyyden ja syrjäytymisen riskissä. Talouskasvulla ja hyvin suunnitelluilla koulutus- ja työllisyystoimilla on keskeinen asema köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunnassa.

Kysymys työvoiman liikkuvuudesta on nostettu esiin EU:n talouspolitiikan koordinaatiota koskevassa keskustelussa, koska sillä voidaan vauhdittaa talouskasvua ja samalla lievittää sosiaaliturvajärjestelmiin kohdistuvia paineita. Olisi etsittävä keinoja työvoiman liikkuvuuden mahdollistamiseksi nykyistä joustavammin.

Talouspoliittisen koordinaation kehikko tulisi rakentaa niin, että se olisi tehokkaammin toimeenpantavissa. Eurooppalainen ohjausjakso tulisi saada toimivaksi.

On tarpeen etsiä keinoja käytännöllisen veropolitiikan koordinaation lisäämiselle. Euro plus -järjestelyn tarjoamat keinot on jatkossa hyödynnettävä tehokkaammin. Tähän liittyen

tulisi puuttua harmaaseen talouteen, korruptioon ja veroparatiiseihin sekä löytää keinoja vähentää haitallista verokilpailua.

Kansallista omistajuutta rakenneuudistusten tekemiseen tulisi vahvistaa. Tässä yhteydessä olisi käytettävä myös vertaispainetta, ja samalla huomioitava markkinapaineen merkitys rakenteellisten uudistusten vauhdittajana.

Sisämarkkinoiden vahvistaminen on keskeistä jäsenmaiden kasvun ja kilpailukyvyyn lisäämiseksi. Markkinoiden toiminnan esteitä tulisi edelleen poistaa ja luoda digitaaliset sisämarkkinat.

Demokraattinen hyväksyttävyys ja vastuuvollisuus

Van Rompuyn kesäkuun raportissa todetaan, että siirryttäessä yhdennetympään finanssipoliittiseen ja taloudelliseen päätöksentekoon vaaditaan mekanismeja, jotta päätöksenteko olisi oikeutettua ja vastuullista. Konkreettisesti raportissa viitataan Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien yhteistyöhön.

Demokraattinen hyväksyttävyys ja vastuullinen päätöksenteko perustuvat yhteisten sääntöjen ja menettelytapojen noudattamiseen. Asioiden avoin valmistelu ja laaja kansalaiskeskustelu ovat hyväksyttävyyden kannalta välttämättömiä.

Päätöksenteon demokraattinen hyväksyttävyys ja kansalaisten tuki EMU:n ja euroalueen päätöksenteossa toteutuu suorimmin kansallisten parlamenttien kautta. Kyse on myös omistajuudesta. Kansallisen parlamentin rooli ja toimivaltuudet EU-asioissa on kunkin jäsenmaan itsensä päätettävä.

Kansallisten parlamenttien lisäksi tulisi korostaa myös EU-toimielinten avoimuutta ja läpinäkyvyyttä EU-kansalaisille, kansalaisten suoria vaikutusmahdollisuuksia sekä suorilla vaaleilla valitun Euroopan parlamentin roolia.

Yhteistyön muotoja kansallisten parlamenttien sekä niiden ja Euroopan parlamentin välillä voidaan kehittää toimielinjärjestelmää muuttamatta.

Jo nykyisin on olemassa useita parlamentaarisia yhteistyöelimiä ja -muotoja, kuten COSAC, kansallisten parlamenttien puhemiesten konferenssi sekä Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien yhteiskokoukset. Lisäksi finanssipoliittisessa sopimuksessa on esitetty malli, jossa Euroopan parlamentti ja kansalliset parlamentit järjestävät muun muassa budjettipolitiikkoja koskevia yhteiskokouksia.

Näiden olemassa olevien järjestelmien ja yhteistyömuotojen hyödyntäminen on olennaista ennen uusien järjestelyjen tarpeen selvittämistä.

Keskeinen näkökohta pohdittaessa hyväksyttävyyttä ja vastuuvollisuutta EMU-asioissa on yhtäältä yhteisömenetelmän sisältämä komission riippumattomuus esimerkiksi valvonta-asioissa ja toisaalta EKP:n itsenäisyys muun muassa rahapolitiikassa.

Demokraattisen hyväksyttävyyden näkökulmasta on tärkeää, että poliittista päätöksentekoa legitimoit myös tehokas täytäntöönpano ja politiikan tuloksellisuus. Painopisteen on oltava asioissa, joissa yhdessä toimiminen tuottaa lisäarvoa jäsenvaltioille, kansalaisille tai yrityksille tai on EU:n ulkoisen vaikuttamisen kannalta tärkeää.

Euroopan talous- ja rahaliittoa koskevien päätösten hyväksyttävyyttä voidaan lisätä myös huolehtimalla yhteisten sääntöjen noudattamisesta sekä kunnioittamalla jäsenvaltioiden tasavertaisuutta ja toimielinten välistä tasapainoa. Lisäksi unionin toiminnan avoimuuden lisääminen vahvistaa hyväksyttävyyttä.

Uudistusten toteuttaminen ja institutionaaliset kysymykset

Talous-, rahoitus- ja velkakriisin hoitaminen on osoittanut, että nykyisten EU:n perussopimusten pohjalta on voitu sopia lukuisista uusista säännöksistä ja järjestelyistä.

EMU:n kehittäminen on pyrittävä toteuttamaan olemassa olevien perussopimusten puitteissa. Ensin pitää sopia tavoitteista ja vasta sen jälkeen arvioidaan pidemmälle menevien muutosten tarvetta ja sovittujen tavoitteiden toteuttamistapaa.

Jos päädytään perussopimusmuutoksia edellyttäviin ratkaisuihin, sopimusmuutokset, jotka eivät merkitse toimivallan siirtämistä EU:lle, voidaan toteuttaa niin sanotussa yksinkertaistetussa menettelyssä. Sen sijaan muutokset, jotka merkitsevät EU:n toimivallan lisäämistä tai vähentämistä, edellyttävät tavanomaisen tarkistusmenettelyn käyttämistä ja valmistelukunnan koollekutsumista. Valmisteluprosessin jälkeen seuraavat kansalliset hyväksymismenettelyt, joihin voi aiempien kokemusten valossa liittyä merkittävää epävarmuutta.

EU:n tulevaisuuskeskusteluun kytkeytyy myös kysymys eriytyvän integraation käyttömahdollisuuksista. Euroopan unionin alueellinen ja asiallinen laajentuminen, sen globaalin toimintaympäristön muuttuminen, kansallisten erityispiirteiden korostuminen sekä ajankohtaisten kriisien asettamat tarpeet ovat omiaan lisäämään halukkuutta tiivistää yhteistyötä vain osan jäsenvaltioista kesken. Tästä esimerkkinä on alkuvuodesta tehty finanssipoliittinen sopimus.

Suomi edistää ratkaisuja, joissa EU:n yhtenäisyys säilyy mahdollisimman pitkälle.

Tiiviimpi yhteistyö on mahdollisuuksien mukaan pidettävä EU:n rakenteiden sisäpuolella. Näin voidaan varmistaa, että yhteistyö tapahtuu avoimesti sulkematta jäsenvaltioita toiminnan ulkopuolelle, ettei EU:n yhteistä toimielinjärjestelmää heikennetä ja ettei unionin ulkoinen eheys vaarannu.

Euroalueen valtioiden yhteistyön tiivistyessä niille kuuluvissa asioissa on varmistettava, että koko EU:n yhtenäisyys säilyy. Euromaita koskevat EU:n perussopimuksissa erityismääräykset.

Euroon kuuluvien ja euroon kuulumattomien maiden välille ei saa syntyä tarpeetonta kuilua.

Komissiolla tulee olla keskeinen asema talouspolitiikan koordinaatiossa sekä euroalueen toiminnassa ja kriisinhallinnassa. Komission tulisi käyttää aloiteoikeuttaan aktiivisesti ja toimia itsenäisesti ja puolueettomasti valvoessaan yhteisten sääntöjen noudattamista.

Komissiolla tulee olla keskeinen asema talouspolitiikan koordinaatiossa ja sääntöjen noudattamisen valvonnassa. On tärkeää, että talousasioista vastaavalla komission jäsenellä on kilpailukomissaarin kaltainen, mahdollisimman itsenäinen asema kollegiossa. Tämä edesauttaa hänen mahdollisuuksiaan toimia objektiivisesti ja tehokkaasti.

Euroopan keskuspankin itsenäisyys tulee varmistaa, mutta EKP:n toimien hyväksyttävyyden kannalta on tärkeä vahvistaa avoimuutta sen toiminnassa muun muassa lisäämällä asiakirjajulkisuutta.

EU:n tuomioistuimella on keskeinen asema EU-oikeuden noudattamisen valvonnassa ja sen yhtenäisen tulkinnan ja soveltamisen varmistamisessa. Tämä edellyttää, että jäsenvaltioiden välisen riidan kohde on yhteydessä perussopimukseen.

EMU:a kehitettäessä on myös tarpeen selvittää, miten euroalueen asemaa kansainvälisellä tasolla voidaan vahvistaa ja euroalueen yhtenäistä ulkoista edustusta tehostaa.

EMU:n kehittäminen – Liite 1. Six pack

Tavoitteena on ennen kaikkea kriisien ennaltaehkäisy sekä rahoitus- ja velkakriisien todennäköisyyden alentaminen tulevaisuudessa.

Vakaus- ja kasvusopimuksen osalta uudistukset koskevat sekä ennaltaehkäisevää että korjaavaa osaa. Arvioitaessa kehitystä kohti keskipitkän aikavälin tavoitetta (MTO) erityistä huomiota kiinnitetään rakenteellisen alijäämän lisäksi menojen kehitykseen. Uutta on tämä ns. menosääntö, jonka mukaan julkiset menot eivät saa kasvaa nopeammin kuin komission arvio talouden keskipitkän aikavälin kasvuvauhdista. Mikäli näin kuitenkin tapahtuu, menot tulee kattaa verotusta kiristämällä.

Vakaus- ja kasvusopimuksen korjaavan osan kohdalla uutta on se, että liiallisen alijäämän menettely voidaan käynnistää alijäämän (alijäämän ylittäessä 3% BKT:sta) lisäksi myös tilanteessa, jossa velan suhde kokonaistuotantoon ylittää 60%. Sen osan velasta, joka ylittää 60% BKT:sta, tulee alentua 1/20 vuodessa toteutuneen velkasuhteen ja 60% erotuksesta. Maa, joka joutuu liiallisen alijäämän menettelyyn joko liiallisen alijäämän tai liian korkean velkaisuusasteen vuoksi, joutuu tekemään korottoman talletuksen (0,2% BKT:sta). Mikäli korjaaviin toimiin ei ryhdytä, talletus muuttuu sakoksi. Budjettikehikoihin liittyvä direktiivi sisältää vähimmäisvaatimuksia finanssipoliittiselle kehikolle koskien mm. tilastojen laatua, ennusteiden laatua ja numeerisia sääntöjä.

Talouden hallinnan tehostamiseksi jatkossa seurataan aikaisempaa systemaattisemmin myös makrotalouden epätasapainoja. Tätä varten on luotu seurantamekanismi, jonka keskeinen väline on ns. tulostaulu (scoreboard). Tulostaulun indikaattoreiden perusteella voidaan tehdä maakohtainen syvempi analyysi. Tämän seurauksena voidaan käynnistää liiallisen makrotalouden epätasapainon menettely (MIP). Myös tähän prosessiin kytkeytyy sanktioita.

Uudistusten toimeenpanoa tehostetaan käyttämällä käänteistä päätöksentekoa, jonka mukaan komission suositukset tulevat hyväksytyiksi, ellei niitä kumota neuvoston määränemmistö päätöksellä.

Two pack

Komission asetusehdotuksella pyritään luomaan yhteiset säännöt budjettisuunnitelmaluonnosten seurannasta ja arvioinnista sekä varmistamaan liiallisten alijäämien korjaaminen euroalueella. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltiot raportoisivat keväisin julkisen talouden kehitysnäkymistä keskipitkällä aikavälillä. Tämä ei itse asiassa ole uutta, koska jo nyt euroalueen jäsenvaltiot ovat velvollisia päivittämään vuosittain vakaushjelman, joka vastaa sisällöltään nyt esitettyä. Uutta sen sijaan on se, että jäsenvaltioita pyydetään toimittamaan syksyllä budjettisuunnitelma, jota komissio arvioisi ja josta se voisi antaa lausuntonsa ennen kuin budjettiehdotus lopullisesti hyväksytään.

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltion tulisi muun muassa kirjata lainsäädäntöönsä rakenteellista alijäämää rajoittava tavoite (velkajarru). Asetusehdotusten mukaan tulisi perustaa finanssipoliittinen neuvosto, joka arvioi jäsenmaan finanssipoliittikkaa. Lisäksi budjettiluonnokset tulisi esittää komissiolle 15. lokakuuta mennessä. Komissio antaisi oman arvionsa ja suosituksensa ennen kuin kansallinen parlamentti päättää budjetista. Ääritilanteessa, jossa jäsenvaltio poikkeaa tuntuvasti keskipitkän aikavälin suunnitelmastaan, voisi komissio pyytää uutta budjettisuunnitelmaa. Näiltä osin keskustelut asetusehdotuksen sisällöstä ovat edelleen avoinna, samoin kysymys Euroopan parlamentin pyrkimyksestä delegoida komissiolle valtaa budjettisuunnitelmien sisällön määrittämisessä.

Lisäksi asetusehdotuksessa on tiukennettu alijäämämaiden raportointivelvollisuuksia. Jos on olemassa riski, että jäsenvaltio jättää noudattamatta alijäämämenettelyyn liittyviä velvoitteita, komissio voi edellyttää, että asianomainen jäsenvaltio päättää lisätoimista. Jäsenvaltion tulee raportoida toimista ja niiden vaikutuksista määräajan sisällä. Myös Euroopan parlamentti voisi osallistua raportin arviointiin. Jäsenvaltiot, joilla on vakavia taloudellisia vaikeuksia, eivät ole tämän asetuksen liiallista alijäämää koskevien artiklakohtien piirissä.

Tällä hetkellä neuvoston ja Euroopan parlamentin välillä käytävien neuvottelujen keskeisimmät kysymykset koskevat asetusten soveltamisalan laajuutta, suojalausekkeita sekä finanssipoliittisten neuvostojen ja riippumattomien ennusteiden määrittelyä.

Two-packin toinen asetusehdotus koskee sellaisia euroalueen jäsenvaltioita, joihin kohdistuu vakavia, rahoitusvakautta koskevia vaikeuksia tai niiden uhka ja jotka saavat tukea eurooppalaisilta vakausmekanismeilta (ERVV, ERVM ja EVM) tai kansainvälisiltä rahoituslaitoksilta kuten IMF:ltä. Asetus mahdollistaa tällaisen jäsenvaltion asettamisen tiukempaan valvontaan.

Jäsenvaltio, joka on vakavissa vaikeuksissa rahoitusvakauden suhteen, voidaan asettaa komission erityiseen seurantaan. Komissio voi päättää puolivuositain seurannan jatkamisesta. Jäsenvaltiota kuullaan etukäteen. Tiivistetty seuranta, johon osallistuu myös EKP, perustuu neljännesvuositaiseen raportointiin, johon osallistuu myös Euroopan pankkiviranomainen *EBA*. Sen valvonnassa on määrä tehdä mm. stressitestejä rahoituslaitoksille ja analysoida rahoitusmarkkinoiden ja rahoituslaitosten tilaa asianomaisessa maassa. Komissio voi myös tehdä säännönmukaisia tarkastuskäyntejä seurannan kohteena olevaan jäsenvaltioon, jotta voidaan varmistaa vaadittujen toimenpiteiden täytäntöönpano. Neuvosto voi määräenemmistöllä komission esityksestä suositaa jäsenvaltiolle, että se hakee rahoitustukea ja valmistelee sopeutusohjelman, jos jäsenvaltio tarvitsee lisätoimenpiteitä ja jos rahoitusvakauden häiriöillä on haittavaikutuksia euroalueelle.

Sopeutusohjelman ja sen käsittelyn yhteydessä on otettava huomioon suositukset, joita on annettu SEUT 121, 126 ja 148 artiklan perusteella. Toisaalta sopeutusohjelma korvaa liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn. Myöskään liiallisia tasapainottomuuksia koskevaa menettelyä tai eurooppalaiseen ohjausjaksoon liittyviä toimia ei sovelleta niin kauan kuin sopeutusohjelma jatkuu. Seuranta jatkuu ohjelman jälkeen kunnes vähintään 75 prosenttia rahoitustuesta on maksettu takaisin. Komission ja EKP:n tarkastuskäynnit voivat jatkua myös tänä aikana ja neuvosto voi suositaa korjaavia toimia tarpeen mukaan.

Vakaussopimus

Sopimuksen tavoitteena on vahvistaa julkisen talouden kurinalaisuutta ottamalla käyttöön automaattisemmat seuraamukset ja tiukempi valvonta, erityisesti tasapainoisen talousarvion säännön avulla. Sen mukaisesti hallitukset sitoutuvat kirjaamaan kansalliseen lainsäädäntöön sekä six-packiin että two-packiin sisältyviä määräyksiä ja tarkentamaan niitä. Jäsenvaltioiden on sisällytettävä tasapainoisen talousarvion sääntö osaksi kansallisia oikeusjärjestelmiään, mieluiten perustuslain tasolla. Tämä on tehtävä viimeistään vuoden kuluttua sopimuksen voimaantulosta. Tasapainoisen talousarvion säännön mukaan rakenteellinen alijäämä voi olla korkeintaan 0,5% BKT:sta. Poikkeustapauksissa, jos velkataso jää alle 60% BKT:sta, rakenteellinen alijäämä saa olla 1%. Jos jäsenvaltio poikkeaa tästä säännöstä, käynnistyy automaattinen korjausmekanismi. Mekanismissa otetaan täysin huomioon kansallisten parlamenttien oikeudet. Toisin sanoen kukin jäsenvaltio määrittelee korjausmekanismin komission ehdottamien periaatteiden pohjalta.

EU-tuomioistuin valvoo, että sopimuksen sitoumukset kirjataan asianmukaisesti. Mikäli jokin jäsenvaltio ei onnistu ajoissa saattamaan tasapainoisen talousarvion sääntöä osaksi oikeusjärjestelmäänsä, unionin tuomioistuin on toimivaltainen tekemään asiaa koskevan päätöksen. Tuomioistuimen päätös on sitova, ja jos sitä ei panna täytäntöön, jäsenvaltiolle voidaan määrätä sakko, joka voi olla korkeintaan 0,1 prosenttia BKT:sta. Summa on suoritettava Euroopan vakaussopimukselle, jos kyseisen jäsenvaltion valuuttana on euro, ja muussa tapauksessa EU:n yleiseen talousarvioon.

Myös liiallisia alijäämiä koskeva menettely muuttuu automaattisemmaksi. Euroalueen jäsenvaltiot sitoutuvat noudattamaan komission ehdotuksia ellei määrääntö vastusta päätöstä. Niiden jäsenvaltioiden, joita koskee liiallisia alijäämiä koskeva menettely, on toimitettava komissiolle ja neuvostolle hyväksyttäväksi talouskumppanuusohjelma, jossa esitetään yksityiskohtaisesti tarvittavat rakenneuudistukset, joilla varmistetaan liiallisen alijäämän korjaaminen tehokkaalla ja kestäväällä tavalla. Komissio ja neuvosto seuraavat ohjelman täytäntöönpanoa ja sitä, että vuosittaiset budjettisuunnitelmat ovat sopusoinnussa ohjelman kanssa.

Osana finanssipoliittista sopimusta luodaan myös mekanismi, jonka mukaan jäsenvaltiot antavat Euroopan komissiolle ja neuvostolle ennakkoon selvityksen valtionvelan liikkeeseenlaskua koskevista suunnitelmista. Jäsenvaltiot koordinoivat keskenään ja EU:n toimielinten kanssa etukäteen kaikki suunnitteleman suuremmat talousuudistukset.

Sopimuksessa on myös määräyksiä euroalueen hallinnasta. Euroalueen jäsenvaltiot kokoontuvat ainakin kahdesti vuodessa päämiestasolla ja valitsevat euroalueen huippukokouksen puheenjohtajan yksinkertaisella ääntenemmistöllä. Euroalueen huippukokouksen puheenjohtaja esittää raportin Euroopan parlamentille jokaisen euroalueen huippukokouksen jälkeen. EP:n puhemies voidaan myös kutsua euroalueen huippukokouksen kuultavaksi.

Euroopan vakaussopimus EVM ja vakaussopimus ovat toisiaan täydentäviä ja EVM-sopimuksen allekirjoittaneet jäsenvaltiot sitoutuvat saattamaan voimaan sekä EVM-sopimuksen että vakaussopimuksen.

Vakaussopimus tulee voimaan 1. tammikuuta 2013, jos vähintään 12 euroalueen jäsenvaltiota on ratifioinut sen. EU-mailla, jotka eivät ole sopimuksen alkuperäisiä allekirjoittajia, on mahdollisuus liittyä sopimukseen myöhemmin. Tavoitteeksi on sovittu saada sopimuksen sitoumukset osaksi EU:n lainsäädäntöä viiden vuoden kuluessa niiden voimaantulosta.

Eurooppalainen ohjausjakso

Vuoden 2011 alusta käynnistyi ensimmäinen eurooppalaisen ohjausjakso. Kyseessä on vuosittain toistuva menettely, jossa jäsenmaille annetaan finanssi- ja rakennepolitiikkaa koskevia suosituksia. Jäsenvaltioiden talous- ja työllisyyspolitiikkaa ohjataan ja arvioidaan tehokkaammin ja siihen puututaan tarvittaessa. Vuoden 2013 ohjausjaksossa uutena elementtinä on sisämarkkinalainsäädännön toimeenpanon seuranta osana Eurooppalaista ohjausjaksoa.

Euroopan unionin perussopimuksen mukaan jäsenvaltiot sovittavat yhteen talous- ja työllisyyspolitiikkansa. Perussopimus velvoittaa jäsenvaltiot toimittamaan komissiolle tiedot toteuttamistaan tärkeistä talous- ja työllisyyspolitiikan toimenpiteistä. EU:n lainsäädännön mukaan raportointi tapahtuu vakaus- tai lähentymisohjelmalla sekä kansallisella Eurooppa 2020 ohjelmalla.

Eurooppalaisen ohjausjakson käynnistää komission antama kasvuselvytys. Sen perusteella Eurooppa-neuvosto määrittelee maaliskuussa tärkeimmät talous- ja työllisyyspoliittiset haasteet sekä antaa jäsenvaltioille strategista ohjausta. Huhtikuussa jäsenvaltiot raportoivat EU:lle kansallisesta politiikastaan vakaus- tai lähentymisohjelmalla ja kansallisilla Eurooppa 2020-ohjelmilla. Näissä ohjelmissa on otettu huomioon Eurooppa-neuvoston antama ohjaus. Touko-kesäkuun vaihteessa komissio antaa maakohtaisia suosituksia, jotka Eurooppa-neuvosto ja Ecofin-neuvosto hyväksyvät kesä- heinäkuussa.

Eurooppalainen ohjausjakso kytkeytyy myös six pack – lainsäädännön nojalla perustettuun makrotalouden tasapainottomuuksien menettelyyn siten, että menettelyssä annetut suositukset integroidaan osaksi maakohtaisia suosituksia niin kauan, kun komissio ei ole aloittanut varsinaista epävakaisuusmenettelyä.